

Fiszka tematyczna

PILNY TRYB PREJUDYCJALNY I TRYB PRZYSPIESZONY

Aby umożliwić szybsze rozpoznawanie spraw, które tego wymagają, art. 23a statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej¹ stanowi:

„W regulaminie proceduralnym może zostać przewidziany tryb przyspieszony, a dla odesłań prejudycjalnych dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – pilny tryb prejudycjalny.

Tryby te mogą wymagać, w odniesieniu do składania pism procesowych lub uwag na piśmie, terminu krótszego niż przewidziany w artykule 23, oraz, na zasadzie odstępstwa od artykułu 20 akapit czwarty, braku opinii rzecznika generalnego.

Pilny tryb prejudycjalny może ponadto wymagać ograniczenia liczby stron i innych podmiotów, o których mowa w artykule 23, upoważnionych do składania pism procesowych lub uwag na piśmie, oraz, w przypadku wyjątkowo pilnego charakteru – pominięcia części pisemnej postępowania”.

Jeśli chodzi o tryb przyspieszony, istnieje on od 2000 r. i obecnie jest uregulowany, z jednej strony, w art. 105 i nast. regulaminu postępowania przed Trybunałem² w odniesieniu do odesłań

---

1 Wersja skonsolidowana Protokołu (nr 3) w sprawie statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, załączonego do traktatów, z późniejszymi zmianami.

2 Regulamin postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości z dnia 25 września 2012 r. (Dz.U. 2012, L 265, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2016, L 173, s. 108), w brzmieniu zmienionym w dniu 18 czerwca 2013 r. (Dz.U. 2013, L 173, s. 65), w dniu 19 lipca 2016 r. (Dz.U. 2016, L 217, s. 69) i w dniu 9 kwietnia 2019 r. (Dz.U. 2019, L 111, s. 73).

prejudycjalnych, zaś z drugiej strony, w art. 133 i nast. tego regulaminu w odniesieniu do skarg bezpośrednich³. Tryb przyspieszony może bowiem zostać zastosowany niezależnie od rodzaju postępowania, jeżeli charakter sprawy wymaga niezwłocznego rozstrzygnięcia⁴.

Wniosek o rozpatrzenie sprawy w trybie przyspieszonym składa sąd odsyłający w przypadku odesłania prejudycjalnego, zaś w przypadku skargi bezpośredniej – strona skarżąca lub strona pozwana. Decyzję podejmuje prezes Trybunału po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego oraz, w stosownym przypadku, strony przeciwnej. W wyjątkowych przypadkach prezes Trybunału może także postanowić o zastosowaniu z urzędu trybu przyspieszonego. Do stycznia 2019 r. prezes Trybunału orzekał w drodze postanowienia w odpowiedzi na każdy wniosek o zastosowanie trybu przyspieszonego. Jednak z praktyki tej zrezygnowano i od lutego 2019 r. powody przyjęcia lub odmowy są krótko wymieniane w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Pilny tryb prejudycjalny jest z kolei nowszym trybem, ponieważ został stworzony w 2008 r. w odpowiedzi na rozszerzenie kompetencji Unii i Trybunału w dziedzinie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Z uwagi bowiem na szczególnie wrażliwy charakter tej dziedziny konieczne wydawało się ustanowienie szczególnego, stanowiącego odstępstwo trybu umożliwiającego w razie potrzeby ochronę wchodzących w grę interesów. A zatem w przeciwieństwie do trybu przyspieszonego, który może być stosowany we wszystkich dziedzinach prawa Unii i we wszystkich rodzajach postępowania, pilny tryb prejudycjalny, uregulowany w art. 107 i nast. regulaminu postępowania przed Trybunałem, jest zastrzeżony dla odesłań prejudycjalnych, w których podniesiono kwestie dotyczące dziedzin objętych tytułem V w trzeciej części Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (traktatu FUE), dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Decyzję o uwzględnieniu lub nieuwzględnieniu wniosku sądu odsyłającego o rozpoznanie sprawy w pilnym trybie prejudycjalnym podejmuje izba wyznaczona w tym celu przez Trybunał; decyzji tej nie uzasadnia się. Niemniej w przypadku przyjęcia wniosku o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego Trybunał, orzekając co do istoty, streszcza często argumenty sądu odsyłającego, które uzasadniały zastosowanie tego trybu. Ponadto w sytuacji gdy sąd odsyłający nie przedstawia wniosku o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego, ale konieczność jego zastosowania wydaje się prawdopodobna, prezes Trybunału może zwrócić się do właściwej izby o zbadanie konieczności rozpoznania odesłania w pilnym trybie prejudycjalnym, który może wówczas zostać zastosowany z urzędu.

Należy jeszcze zauważyć, że akty regulujące tryb przyspieszony i pilny tryb prejudycjalny nie określają szczegółowo okoliczności, w jakich tryby te mogą znaleźć zastosowanie. W tym względzie tylko art. 267 akapit czwarty TFUE wymienia wyraźnie sytuację, która wymaga, by Trybunał orzekł „w jak najkrótszym terminie”, to jest w przypadku gdy pytanie prejudycjalne zostaje podniesione w sprawie dotyczącej osoby pozbawionej wolności. W braku dodatkowych wskazówek celem tej fiszki jest przedstawienie spraw, które są reprezentatywne dla trybu

---

3 W tym względzie należy zauważyć, że art. 151 regulaminu postępowania przed Sądem z dnia 4 marca 2015 r. (Dz.U. 2015, L 105, s. 1) przewiduje także możliwość rozpoznania sprawy w trybie przyspieszonym „ze względu na szczególnie pilny charakter oraz okoliczności sprawy”.

4 W nowym regulaminie postępowania przed Trybunałem określenie „niezwłoczny” zastąpiło wyrażenie „sprawa szczególnie pilna”, do którego odwoływał się dawny regulamin postępowania.

postępowania stosowanego przez Trybunał i które pozwalają zrozumieć powody mogące uzasadniać zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego lub trybu przyspieszonego.

I. Pilny tryb prejudycjalny

1. Zakres stosowania pilnego trybu prejudycjalnego

Postanowienie z dnia 22 lutego 2008 r., Kozłowski (C-66/08, niepublikowane, EU:C:2008:116)⁵

W sprawie tej, wniesionej w lutym 2008 r., Oberlandesgericht Stuttgart (wyższy sąd krajowy w Stuttgarcie, Niemcy), zwrócił się do Trybunału o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym, uzasadniając to tym, że pobyt skarżącego w postępowaniu głównym w zakładzie karnym na terytorium Niemiec ma się niedługo zakończyć oraz że ponadto mógłby on uzyskać przedterminowe zwolnienie.

Prezes Trybunału zauważył, że przepisy regulaminu postępowania przewidujące pilny tryb prejudycjalny, o którego zastosowanie sąd odsyłający wniósł z wyprzedzeniem, wejdą w życie dopiero w dniu 1 marca 2008 r. A zatem, jako że owa sprawa została wniesiona przed tą datą, nie może być ona objęta pilnym trybem prejudycjalnym. Prezes Trybunału zdecydował jednak, że z uwagi na ducha współpracy między sądami krajowymi i Trybunałem wniosek o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego należy interpretować jako mający na celu znaczne skrócenie czasu rozpoznania tej sprawy i uznać za wniosek o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego⁶ (pkt 6–8).

Postanowienie z dnia 6 maja 2014 r., G. (C-181/14, EU:C:2014:740)

W tej sprawie wszczęto postępowanie karne w Niemczech przeciwko osobie, która sprzedawała mieszanki ziół zawierające kannabinoidy syntetyczne. W okresie wystąpienia okoliczności faktycznych (między 2010 a 2011 r.) substancje te nie podlegały niemieckiej ustawie o środkach odurzających⁷, tak że Landgericht Itzehoe (sąd krajowy w Itzehoe, Niemcy) zastosował uregulowanie dotyczące obrotu produktami leczniczymi⁸, które stanowi transpozycję dyrektywy 2001/83⁹. I tak uznał on, że sprzedaż tych produktów stanowiła naruszenie polegające na wprowadzeniu do obrotu budzących wątpliwości produktów leczniczych i w związku z tym skazał zainteresowaną na karę pozbawienia wolności.

Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy), do którego wpłynęła skarga rewizyjna, uznał, że rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu głównym zależy od kwestii, czy sporne produkty można rzeczywiście zakwalifikować jako „produkty lecznicze” w rozumieniu dyrektywy 2001/83. Zwrócił się on zatem z odpowiednim pytaniem do Trybunału. Ponadto wniósł on

5 [Wyrok z dnia 17 lutego 2008 r., Kozłowski \(C-66/08, EU:C:2008:437\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2008*, s. 55.

6 Zobacz poniżej w części II niniejszej fiszki, zatytułowanej „Tryb przyspieszony”, pkt „1.1. Charakter i wrażliwość dziedziny poddanej wykładni będącej przedmiotem odesłania prejudycjalnego”.

7 Betäubungsmittelgesetz (ustawa o środkach odurzających).

8 Gesetz zur Änderung arzneimittelrechtlicher und anderer Vorschriften (ustawa o obrocie produktami leczniczymi) z dnia 17 lipca 2009 r. (BGBl. 2009 I, s. 1990).

9 Dyrektywa 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz.U. 2001, L 311, s. 67).

o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego, wskazując, że gdyby Trybunał udzielił odpowiedzi, iż produkty te nie są produktami leczniczymi, zainteresowany nie mógłby zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej w niniejszym przypadku, a tym samym byłby niesłusznie przetrzymywany w areszcie.

Trybunał zdecydował, że nie należy stosować pilnego trybu prejudycjalnego, uzasadniając to tym, że dyrektywa 2001/83 została wydana na podstawie art. 95 WE, obecnie art. 114 TFUE, który należy do tytułu VII części trzeciej traktatu FUE. Pilny tryb prejudycjalny jest bowiem zastrzeżony jedynie dla odwołań prejudycjalnych, które podnoszą jedną lub więcej kwestii dotyczących dziedzin, o których mowa w tytule V części trzeciej traktatu FUE (pkt 8). Niemniej prezes Trybunału postanowił z urzędu o rozpoznaniu tej sprawy w przyspieszonym trybie prejudycjalnym¹⁰.

2. Powody uzasadniające stosowanie pilnego trybu prejudycjalnego

2.1 Ryzyko pogorszenia relacji rodzic/dziecko

Wyrok z dnia 22 grudnia 2010 r., Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, EU:C:2010:828)

W sprawie tej obywatel Hiszpanii i obywatelka Niemiec, rodzice małej dziewczynki, wszczęli postępowanie rozwodowe w Hiszpanii, miejscu zwykłego pobytu rodziny. W ramach tego postępowania prawo do wyłącznej pieczy nad ich córką zostało tymczasowo przyznane ojcu, gdyż wydawał się on w największym stopniu w stanie zapewnić zachowanie rodzinnego środowiska dziecka, jako że matka zadeklarowała zamiar osiedlenia się w Niemczech ze swoim nowym partnerem. Niemniej po spędzeniu lata w nowym miejscu zamieszkania swojej matki w Niemczech dziecko nie wróciło już do Hiszpanii. Rodzice wszczęli wówczas wiele postępowań zarówno w Hiszpanii, jak i w Niemczech, mających odpowiednio na celu powrót dziecka do Hiszpanii, uznanie i wykonanie orzeczeń hiszpańskich w Niemczech i ostateczne przyznanie prawa do pieczy.

W takim kontekście Oberlandesgericht Celle (wyższy sąd krajowy w Celle, Niemcy) zwrócił się do Trybunału z kilkoma pytaniami dotyczącymi wykładni art. 42, zatytułowanego „Powrót dziecka”, rozporządzenia nr 2201/2003¹¹.

Trybunał postanowił z urzędu o rozpoznaniu tego odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym. W tym względzie przypomniał on, że uznaje potrzebę pilnego wydawania rozstrzygnięć w sytuacjach uprowadzenia dziecka, między innymi gdy rozdzielenie dziecka i rodzica, któremu przyznano uprzednio pieczę, choćby tylko tymczasowo, wywołuje ryzyko pogorszenia ich relacji lub zepsucia tych relacji, a także ryzyko spowodowania szkody psychicznej (pkt 39). Stosując to orzecznictwo w niniejszym przypadku, Trybunał zwrócił uwagę, że dziecko, którego dotyczy sprawa, zostało rozdzielone z ojcem ponad dwa lata temu i że ze względu na

---

¹⁰ Zobacz poniżej w części II niniejszej fiszki, zatytułowanej „Tryb przyspieszony”, pkt „1.2. Szczególna waga niepewności prawnej będącej przedmiotem odesłania prejudycjalnego”.

¹¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. 2003, L 338, s. 1).

odległość i na napięte relacje między rodzicami istnieje poważne i konkretne ryzyko całkowitego braku kontaktu z ojcem w trakcie postępowania toczącego się przed sądem odsyłającym. Zdaniem Trybunału w tych okolicznościach zastosowanie zwykłego trybu postępowania mogłoby wywołać poważną szkodę, a nawet szkodę niedającą się naprawić, dla relacji między ojcem i jego córką, a także jeszcze bardziej utrudnić jej integrację w ramach jej środowiska rodzinnego i społecznego w razie ewentualnego powrotu do Hiszpanii (pkt 40).

Wyrok z dnia 22 grudnia 2010 r., Mercredi (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829)

Spór w postępowaniu głównym toczył się między obywatelem brytyjskim i obywatelką francuską w przedmiocie pieczy nad ich córką. W sprawie tej, gdy dziecko miało dwa miesiące, matka opuściła wraz z dzieckiem Zjednoczone Królestwo, miejsce zwykłego pobytu dziecka, i udała się na wyspę Réunion (Francja), o czym ojciec nie został uprzednio poinformowany. Zabranie dziecka do innego państwa było jednak zgodne z prawem, ponieważ w tamtym czasie matka była jedyną osobą, której przysługiwało prawo do pieczy. Następnie rodzice wszczęli postępowania w Zjednoczonym Królestwie i we Francji, w szczególności w celu przyznania władzy rodzicielskiej i ustalenia miejsca zwykłego pobytu dziecka. W tym względzie o ile sąd francuski orzekł w tych kwestiach na rzecz matki, o tyle Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [sąd apelacyjny (Anglia i Walia) (wydział cywilny)], Zjednoczone Królestwo] uznał, że konieczne jest ustalenie sądu mającego zgodnie z prawem Unii jurysdykcję, co oznaczało wyjaśnienie przez Trybunał kryteriów przewidzianych w art. 8 i 10 rozporządzenia nr 2201/2003, które umożliwiają ustalenie miejsca zwykłego pobytu dziecka.

Ów sąd wystąpił zatem do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i wniósł także o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego. Na poparcie tego wniosku wskazał on, że dopóki nie zostanie ustalony sąd mający zgodnie z prawem Unii jurysdykcję, dopóty wnioski złożone przez ojca w celu uzyskania postanowienia pozwalającego mu na utrzymywanie kontaktów z dzieckiem nie będą mogły zostać rozpatrzone. Trybunał postanowił zastosować pilny tryb prejudycjalny, podkreślając, że sprawa ta dotyczy dziecka w wieku roku i czterech miesięcy, którego rozłąka z ojcem trwa już ponad rok. W opinii Trybunału, zważywszy, że sprawa dotyczy dziecka w wieku newralgicznym dla jego rozwoju, przedłużanie tej sytuacji, cechującej się dodatkowo znaczną odległością pomiędzy miejscem zamieszkania ojca i dziecka, mogłoby poważnie zaszkodzić przyszłym relacjom między nimi (pkt 39).

Wyrok z dnia 26 kwietnia 2012 r., Health Service Executive (C-92/12 PPU, EU:C:2012:255)¹²

W sprawie tej High Court (wysoki sąd, Irlandia), do którego wystąpił organ odpowiedzialny za dzieci będące pod opieką państwa w Irlandii, zarządził umieszczenie dziecka będącego obywatelem irlandzkim w zamkniętej placówce w Zjednoczonym Królestwie, państwie zamieszkania matki tego dziecka. Pracownicy służby zdrowia uznali bowiem, że na terenie Irlandii nie ma instytucji, która odpowiadałaby specyficznym potrzebom tego dziecka w zakresie ochrony.

---

¹² Wyrok ten został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2012*, s. 26, 27.

High Court (wysoki sąd), który miał orzec w kwestii pozostawienia dziecka we wspomnianej placówce, zwrócił się do Trybunału z pytaniem, czy wydane przez ten sąd orzeczenie wchodzi w zakres stosowania rozporządzenia nr 2201/2003 i czy orzeczenie to powinno – zanim zostanie wykonane w wezwanym państwie członkowskim – zostać uznane i uzyskać stwierdzenie wykonalności w tym państwie członkowskim.

Ów sąd wniósł także o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego, zaś Trybunał uwzględnił ten wniosek. W tym względzie sąd odsyłający zauważył, po pierwsze, że dziecko jest zatrzymywane wbrew jego woli, w celu zapewnienia mu ochrony, w zamkniętej placówce opiekuńczej. Po drugie, podkreślił on, że jego własna jurysdykcja zależy od możliwości zastosowania rozporządzenia nr 2201/2003 w postępowaniu głównym, a w konsekwencji od odpowiedzi na przedłożone pytania prejudycjalne. Ponadto w odpowiedzi na wniosek o wyjaśnienia wystosowany przez Trybunał¹³ sąd odsyłający wskazał, że sytuacja dziecka wymaga także zastosowania pilnych środków. Dziecko osiągnie bowiem niedługo pełnoletność i nie będzie dłużej podlegać właściwości tego sądu. Co więcej, jego stan wymaga umieszczenia w zamkniętej placówce na krótki okres oraz wdrożenia programu obejmującego nadzorowaną i stopniowo zwiększaną swobodę, co powinno umożliwić umieszczenie dziecka w jego rodzinie w Anglii (pkt 49).

Postanowienie z dnia 10 kwietnia 2018 r., CV (C-85/18 PPU, EU:C:2018:220)

Spór w postępowaniu głównym toczył się między dwoma obywatelami rumuńskimi zamieszkałymi w Portugalii w przedmiocie ustalenia miejsca zamieszkania ich dziecka oraz świadczenia alimentacyjnego. Po rozstaniu się pary i opuszczeniu przez matkę wspólnego miejsca zamieszkania dziecko nadal zamieszkiwało ze swoim ojcem. Niemniej po wniesieniu przez matkę powództwa w celu uzyskania pieczy nad dzieckiem ojciec wyjechał do Rumunii, zabierając ze sobą dziecko. Sądy rumuńskie, do których zwróciła się matka, której w międzyczasie przyznano tymczasową pieczę, nakazały powrót dziecka do Portugalii ze względu na bezprawny charakter jego uprowadzenia. Mimo to ojciec także wniósł, do Judecătoria Oradea (sądu pierwszej instancji w Oradei, Rumunia), powództwo w celu stwierdzenia, że miejscem zamieszkania dziecka jest jego miejsce zamieszkania w Rumunii i zasądzenia od matki dziecka świadczenia alimentacyjnego.

Ten ostatni sąd zwrócił uwagę, że w pierwszej kolejności musi orzec w przedmiocie zarzutu braku jurysdykcji podniesionego przez matkę w tym postępowaniu oraz że w związku z tym konieczne jest uzyskanie od Trybunału wyjaśnień na temat pojęcia „zwykłego pobytu” występującego w art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003.

Trybunał postanowił z urzędu o rozpoznaniu tego odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym. W tym względzie przypomniał on, że uznaje pilny charakter wydania orzeczenia w sytuacjach uprowadzenia dziecka w szczególności w przypadku, gdy rozdzielenie dziecka i rodzica może prowadzić do pogorszenia się obecnych lub przyszłych relacji między nimi i spowodować nieodwracalną szkodę (pkt 30). Stosując to orzecznictwo w omawianym

---

¹³ Wniosek złożony na podstawie art. 104 § 5 regulaminu postępowania przed Trybunałem (obecnie, po dniu 25 września 2012 r., art. 101 § 1 tego regulaminu).

przypadku, Trybunał zauważył, że dziecko, mające 7 lat, zamieszkuje od blisko dwóch lat ze swoim ojcem w Rumunii i jest oddzielone od matki, która mieszka w Portugalii i z którą utrzymuje jedynie comiesięczny kontakt telefoniczny. W opinii Trybunału w tych okolicznościach, a także biorąc pod uwagę, że dziecko jest w wieku wrażliwym dla jego rozwoju, przedłużenie sytuacji może poważnie, a nawet nieodwracalnie zniszczyć związek, jaki to małoletnie dziecko ma z matką. Ponadto, ponieważ integracja społeczna i rodzinna tego dziecka jest już bardzo zaawansowana w państwie członkowskim jego obecnego miejsca zamieszkania, przedłużenie tej sytuacji mogłoby dodatkowo zaszkodzić jego integracji w przypadku ewentualnego powrotu do Portugalii (pkt 31, 32).

2.2. Pozbawienie wolności

Wyrok z dnia 30 listopada 2009 r. (wielka izba), Kadzoev (C-357/09 PPU, EU:C:2009:741)

Osoba nieposiadająca dokumentu tożsamości, która twierdziła, że urodziła się w Czeczenii, została zatrzymana przez organy bułgarskie i umieszczona w detencji w specjalnym ośrodku pobytu tymczasowego dla cudzoziemców w oczekiwaniu na wykonanie przyjętego wobec niej środka w postaci doprowadzenia do granicy. Niemniej w celu wykonania tego środka należało zgromadzić dokumenty umożliwiające podróż tej osoby poza granice kraju. Trzy lata później dokumenty te ciągle nie zostały uzyskane. Co więcej, zainteresowany złożył wnioski o udzielenie azylu oraz wnioski o zastąpienie środka detencyjnego łagodniejszym środkiem, jednak wszystkie te wnioski zostały oddalone.

W takiej sytuacji dyrektor jednostki administracyjnej odpowiedzialnej za wspomniany ośrodek wniósł sprawę do Administrativen sad Sofia-grad (sądu administracyjnego w Sofii, Bułgaria), aby orzekł on z urzędu o dalszych działaniach w związku z tą detencją. Sąd ten zauważył, po pierwsze, że przed wprowadzeniem do bułgarskiej ustawy o cudzoziemcach¹⁴ zmian mających na celu dokonanie transpozycji dyrektywy 2008/115¹⁵ okres detencji w ośrodku pobytu tymczasowego nie podlegał jakimkolwiek ograniczeniom czasowym. Po drugie, sąd ten stwierdził, że brak jest przepisów przejściowych w odniesieniu do sytuacji, w których decyzje o detencji zostały podjęte przed wprowadzeniem tych zmian. W konsekwencji postanowił on zwrócić się do Trybunału o dokonanie wykładni art. 15 ust. 4–6 dyrektywy 2008/115.

Sąd odsyłający wniósł także o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego, wskazując, że sprawa ta dotyczy kwestii, czy należy nadal stosować środek detencyjny wobec zainteresowanego, czy też go uwolnić. W tym względzie, gdyby uznać, że nie ma już „rozsądnych perspektyw [jego] wydalenia” w rozumieniu art. 15 ust. 4 dyrektywy 2008/115, zgodnie z tym przepisem można by zarządzić jego natychmiastowe wypuszczenie na wolność (pkt 29, 32). W świetle powyższego Trybunał postanowił uwzględnić wniosek o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego.

14 Zakon za chuzhdentsite v Republika Balgaria (ustawa o cudzoziemcach w Republice Bułgarii) (DV nr 153 z 1998 r.), w brzmieniu nadanym w dniu 15 maja 2009 r. (DV nr 36 z 2009 r.).

15 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. 2008, L 348, s. 98).

Wyrok z dnia 17 marca 2016 r., Mirza (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188)¹⁶

Obywatel pakistański wjechał z Serbii na terytorium Węgier i złożył w tym państwie członkowskim pierwszy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Niemniej, jako że obywatel ten opuścił miejsce pobytu, które zostało mu przydzielone przez organy węgierskie, umorzono rozpatrzenie jego wniosku, co uzasadniono tym, że został on cofnięty w dorozumiany sposób. Następnie został on zatrzymany w Republice Czeskiej i na wniosek władz czeskich został wtórnie przejęty przez Węgry zgodnie z procedurą przewidzianą w rozporządzeniu nr 604/2013¹⁷ (zwanym dalej „rozporządzeniem Dublin III”). Zainteresowany złożył wówczas drugi wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na Węgrzech i został umieszczony w ośrodku detencyjnym w ramach postępowania w sprawie tego wniosku. Wniosek ten został odrzucony jako niedopuszczalny, co uzasadniono tym, że w niniejszym przypadku Serbię należało uznać za bezpieczny kraj trzeci. Wobec tego obywatela zarządzono zatem środki w postaci powrotu i wydalenia.

W takiej sytuacji Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság (sąd administracyjny i pracy w Debreczynie, Węgry), do którego wpłynęła skarga na decyzję o odrzuceniu drugiego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, postanowił zadać Trybunałowi pytania dotyczące warunków, w jakich państwo członkowskie może przewidzieć wysłanie wnioskodawcy do bezpiecznego kraju trzeciego zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia Dublin III bez przeprowadzania analizy co do istoty jego wniosku.

Sąd ten wniósł także o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego, podkreślając, że wobec zainteresowanego stosowano aż do dnia 1 stycznia 2016 r. środek detencyjny. Ponadto w odpowiedzi na pytanie Trybunału sąd odsyłający wskazał, że środek ten został przedłużony aż do dnia wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie wniosku zainteresowanego o udzielenie ochrony międzynarodowej lub – w braku takiej decyzji do dnia 1 marca 2016 r. – do tego dnia. Ponadto zdaniem sądu odsyłającego po dniu 1 marca 2016 r. środek w postaci zatrzymania może zostać na nowo przedłużony na okres sześćdziesięciu dni, przy czym całkowity okres zatrzymania może wynosić sześć miesięcy.

Trybunał przypomniał swoje orzecznictwo, zgodnie z którym należy uwzględnić okoliczność, że osoba, której dotyczy sprawa, jest pozbawiona wolności, a jej pozostanie w ośrodku detencyjnym zależy od rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym. Ponadto podkreślił on, że oceny sytuacji tej osoby należy dokonać według stanu na dzień rozpatrywania wniosku dotyczącego rozpoznania odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym (pkt 34). Stosując to orzecznictwo w omawianej sprawie, Trybunał zauważył, że w tym przypadku kryteria zostały spełnione. Utrzymywanie zatrzymania zainteresowanego zależy bowiem od rozstrzygnięcia sporu zawisłego w postępowaniu głównym, które dotyczy zgodności z prawem odrzucenia jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (pkt 35). W związku z tym Trybunał przychylił się do wniosku o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego.

---

¹⁶ Wyrok ten został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2016*, s. 37.

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31).

Wyrok z dnia 1 czerwca 2016 r., Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385)¹⁸

Sąd węgierski wydał europejski nakaz aresztowania wobec obywatela rumuńskiego w celu wszczęcia postępowania karnego. Zainteresowany został wówczas zatrzymany w Rumunii i postawiony przed Curtea de Apel Cluj (sądem apelacyjnym w Klużu, Rumunia) w celu wydania przez ten sąd postanowienia o jego ewentualnym tymczasowym aresztowaniu i przekazaniu go węgierskim organom sądowym. W tych ramach ów sąd nakazał jego niezwłoczne zwolnienie, przy czym zastosował wobec niego środek w postaci umieszczenia pod dozorem sądowym.

Sąd ten, zastanawiając się nad wykładnią art. 8 ust. 1 lit. c) decyzji ramowej 2002/584¹⁹, a mówiąc dokładniej, nad skutkami braku wcześniejszego krajowego nakazu aresztowania, odrębnego od europejskiego nakazu aresztowania, postanowił wystąpić do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Wniósł on także o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego, podkreślając, że chociaż zainteresowany nie przebywa obecnie w areszcie, pozostaje on jednak objęty dozorem sądowym, który to środek ogranicza jego wolność osobistą. Trybunał uznał, że w takich okolicznościach nie należy uwzględnić tego wniosku. Prezes Trybunału zdecydował jednak o rozpoznaniu sprawy w pierwszej kolejności na podstawie art. 53 § 3 regulaminu postępowania (pkt 27–29).

Wyrok z dnia 25 lipca 2018 r. (wielka izba), Minister for Justice and Equality (nieprawidłowości w systemie sądowym) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586)²⁰

W związku z wydaniem kilku europejskich nakazów aresztowania przez sądy polskie osoba, której dotyczyły te nakazy, została zatrzymana w Irlandii i umieszczona w areszcie w oczekiwaniu na decyzję w sprawie przekazania jej wspomnianym organom sądowym. W tym celu została ona postawiona przed High Court (wysokim sądem, Irlandia) i poinformowała ona ten sąd, że sprzeciwia się przekazaniu, uzasadniając to tym, że to przekazanie naraziłoby ją na rzeczywiste ryzyko rażącego naruszenia prawa do sądu z uwagi na niedawne zmiany w ustawodawstwie reformujące polski system sądowy.

W tym kontekście High Court (wysoki sąd) zastanawiał się nad skutkami tych reform legislacyjnych, które skłoniły Komisję do przyjęcia w dniu 20 grudnia 2017 r. uzasadnionego wniosku, w którym na podstawie art. 7 ust. 1 TUE wezwała ona Radę do stwierdzenia istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności²¹. Sąd zadał zatem Trybunałowi kilka pytań dotyczących podejścia, jakie powinien przyjąć organ wykonujący na podstawie art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w przypadku rzeczywistego ryzyka naruszenia prawa dostępu do niezawisłego sądu, spowodowanego systemowymi lub

---

18 Wyrok ten został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2016*, s. 45, 46.

19 Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi – oświadczenia niektórych państw członkowskich w sprawie przyjęcia decyzji ramowej (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmieniona decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24).

20 Wyrok ten został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2018*, s. 69, 70.

21 Uzasadniony wniosek Komisji z dnia 20 grudnia 2017 r., przedstawiony zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, dotyczący praworządności w Polsce [COM(2017) 835 final].

ogólnymi nieprawidłowościami w zakresie niezawisłości władzy sądowniczej wydającego nakaz państwa członkowskiego.

Ów sąd wniósł także o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym, zaś Trybunał uwzględnił ten wniosek. W odniesieniu do kryterium pilności Trybunał przypomniał swoje utrwalone orzecznictwo w tej dziedzinie, zanim je zastosował w omawianym przypadku. W tym względzie podkreślił on, że zainteresowany jest pozbawiony wolności, a jego pozostanie w areszcie zależy od wyniku sporu w postępowaniu głównym, ponieważ zastosowany wobec niego środek w postaci pozbawienia wolności został zarządzony w ramach wykonywania europejskich nakazów aresztowania (pkt 29, 30).

Wyrok z dnia 12 lutego 2019 r., TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108)

Na podstawie europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez właściwe organy Zjednoczonego Królestwa obywatel brytyjski został zatrzymany w Niderlandach i umieszczony w areszcie. Tego też dnia rozpoczął się bieg sześćdziesięciodniowego terminu, o którym mowa w art. 17 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584, na wydanie decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Tuż przed upływem tego terminu rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie, Niderlandy) zarządził jego przedłużenie o trzydzieści dni zgodnie z art. 17 ust. 4 wspomnianej decyzji ramowej oraz utrzymanie aresztu wobec zainteresowanego. Następnie sąd ten jednak zawiesił postępowanie na czas nieokreślony w oczekiwaniu na odpowiedź Trybunału na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony w sprawie RO (C-327/18 PPU)²². Równoległe, jako że od dnia jego zatrzymania upłynęło dziewięćdziesiąt dni, obywatel brytyjski wniósł o zawieszenie aresztu.

W tym kontekście rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie) zastanawiał się nad utrzymaniem aresztu wobec zainteresowanego, mając na uwadze decyzję ramową 2002/584 i art. 6 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), który to artykuł przewiduje prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Zgodnie z rozpatrywanym uregulowaniem krajowym²³ taką osobę należy bowiem zwolnić, gdy od jej zatrzymania upłynęło dziewięćdziesiąt dni. Uregulowanie to zostało jednak zinterpretowane w ten sposób, że pozwala ono na utrzymanie aresztu, gdy wykonujący nakaz organ sądowy postanowi bądź wystąpić do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, bądź oczekiwać na odpowiedź na taki wniosek złożony przez inny wykonujący nakaz organ sądowy. W obu tych przypadkach dziewięćdziesięciodniowy termin należy bowiem wówczas uznać za zawieszony.

Rechtbank Amsterdam (sąd w Amsterdamie) wniósł o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym, twierdząc, że zainteresowany przebywa w areszcie w Niderlandach wyłącznie na podstawie europejskiego nakazu aresztowania oraz że nie może on rozstrzygnąć w przedmiocie wniosku o zawieszenie tego środka do czasu wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie owego odesłania. Trybunał przypomniał swoje utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym należy wziąć pod uwagę fakt, że zainteresowana osoba jest pozbawiona wolności, a utrzymanie wobec niej aresztu zależy od wyniku sporu w postępowaniu

---

²² Sprawa ta została zakończona [wyrokiem z dnia 19 września 2018 r., RO \(C-327/18 PPU, EU:C:2018:733\)](#).

²³ Overleveringswet (ustawa o przekazywaniu osób) (Stb. 2004, nr 195).

głównym, przy czym jej sytuację należy ocenić według stanu na dzień rozpatrywania wniosku o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym. W omawianym przypadku Trybunał uznał, że kryteria zostały spełnione, w związku z czym postanowił zastosować pilny tryb prejudycjalny (pkt 30, 31).

Niemniej następnie rechtbank Amsterdam (sąd w Amsterdamie) poinformował Trybunał, że zarządził warunkowe zawieszenie spornego aresztu, i to do chwili wydania decyzji o przekazaniu zainteresowanego do Zjednoczonego Królestwa. Zgodnie bowiem z obliczeniami tego sądu dziewięćdziesięciodniowy termin upłynął, nawet z uwzględnieniem okresu, w którym bieg tego terminu był zawieszony. W tych okolicznościach Trybunał uznał, że pilny charakter sprawy ustał i że w związku z tym nie ma już potrzeby dalszego rozpoznawania sprawy w pilnym trybie prejudycjalnym.

2.3. Ryzyko naruszenia praw podstawowych

Wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C.K. i in. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127)

W sprawie tej obywatelka syryjska i obywatel egipski wjechali na terytorium Unii Europejskiej na podstawie wizej wydanej przez Republikę Chorwacji, po czym złożyli wnioski o udzielenie azylu w Republice Słowenii. Organy słoweńskie wystąpiły wówczas do organów chorwackich z wnioskiem o ich przejęcie, gdyż Republika Chorwacji była państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie ich wniosków zgodnie z rozporządzeniem Dublin III. Republika Chorwacji przychyliła się do tego wniosku. Niemniej ze względu na to, że obywatelka syryjska była w ciąży, przekazanie do Chorwacji zostało odłożone do momentu urodzenia dziecka. Następnie zainteresowani sprzeciwili się temu przekazaniu, powołując się, po pierwsze, na to, że miałyby to negatywny wpływ na stan zdrowia obywatelki syryjskiej, mogący oddziaływać również na dobro jej nowo narodzonego dziecka, a po drugie, na okoliczność, że byli oni ofiarami wypowiedzi i przemocy na tle rasowym w Chorwacji. Decyzja o przekazaniu została najpierw uchylona w pierwszej instancji, po czym została utrzymana w mocy w postępowaniu odwoławczym przez Vrhovno sodišče (sąd najwyższy, Słowenia). Niemniej Ustavno sodišče (trybunał konstytucyjny, Słowenia), do którego wnieśli sprawę zainteresowani, uchylił wyrok tego sądu i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania.

W tym kontekście Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) zwrócił się do Trybunału o dokonanie uściśleń w przedmiocie klauzuli uznaniowej przewidzianej w art. 17 rozporządzenia Dublin III, która to klauzula – w drodze odstępstwa – pozwala państwu członkowskiemu rozpatrzyć złożony do niego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, nawet jeżeli nie jest ono odpowiedzialne za takie rozpatrzenie na podstawie kryteriów ustanowionych w tym rozporządzeniu.

Sąd odsyłający wniósł także o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego, wskazując, że z uwagi na stan zdrowia obywatelki syryjskiej kwestia jej statusu powinna zostać uregulowana w możliwie najkrótszym terminie. W tym względzie Trybunał uznał, że nie można wykluczyć możliwości, iż skarżący zostaną przekazani do Chorwacji przed zakończeniem postępowania w zwykłym trybie prejudycjalnym. W odpowiedzi bowiem na wniosek o wyjaśnienia skierowany do sądu

odsyłającego²⁴ sąd ten wskazał, że choć sąd pierwszej instancji zarządził zawieszenie wykonania decyzji o przekazaniu dotyczącej zainteresowanych, żaden środek sądowy nie zawieszał tej decyzji na obecnym etapie postępowania krajowego (pkt 49, 50). Trybunał uwzględnił zatem wnioski o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego.

Wyrok z dnia 7 marca 2017 r. (wielka izba), X i X (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173)²⁵

Para obywateli syryjskich oraz ich troje dzieci, mieszkający w Syrii, złożyli w ambasadzie Belgii w Libanie wnioski o wydanie wiz z przyczyn humanitarnych, oparte na art. 25 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 810/2009²⁶ (zwanego „kodeksem wizowym”), po czym wrócili do Syrii. Wnioski te miały na celu uzyskanie wiz o ograniczonej ważności terytorialnej, aby rodzina mogła opuścić Syrię i złożyć następnie wniosek o udzielenie azylu w Belgii. Skarżący podkreślali, że jeden z nich został uprowadzony przez grupę terrorystyczną i był torturowany, a następnie został uwolniony po wpłaceniu okupu. Kładli oni w ogólności nacisk na pogorszenie sytuacji w zakresie bezpieczeństwa w Syrii oraz na okoliczność, że groziły im prześladowania z powodu ich przynależności do prawosławnej wspólnoty chrześcijańskiej. Ich wnioski zostały oddalone, co uzasadniono między innymi tym, że mają oni zamiar przebywać w Belgii przez ponad dziewięćdziesiąt dni oraz że belgijskie placówki dyplomatyczne nie należą do organów, w których cudzoziemiec może złożyć wniosek o udzielenie azylu.

Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców, Belgia), do którego wpłynęła skarga na decyzje w sprawie oddalenia wspomnianych wniosków, zastanawiał się nad rozciągłością zakresu uznania pozostawionego państwom członkowskim w takim kontekście, między innymi mając na uwadze zobowiązania wynikające z karty, a w szczególności art. 4 (zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania) i art. 18 (prawo do azylu). Zadał on więc Trybunałowi kilka pytań prejudycjalnych.

Sąd odsyłający wniósł także o rozpoznanie sprawy w pilnym trybie prejudycjalnym. W tym celu powołał się on na dramatyczną sytuację związaną z konfliktem zbrojnym w Syrii, młody wiek dzieci skarżących, szczególne narażenie skarżących związane z ich przynależnością do prawosławnej wspólnoty chrześcijańskiej oraz okoliczność, że sprawa została mu przedłożona w ramach wyjątkowo pilnego postępowania dotyczącego zawieszenia. W tym względzie wyjaśnił, że skutkiem odesłania prejudycjalnego, o którym mowa, było zawieszenie postępowania głównego (pkt 30, 31).

Trybunał uwzględnił wniosek o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego. W związku z tym podkreślił on, że jest bezsporne, iż przynajmniej w chwili rozpatrywania wniosku o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego skarżący byli narażeni na rzeczywiste ryzyko, że zostaną poddani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu. Zdaniem Trybunału okoliczność tę należy uznać za odnoszący się do pilności czynnik uzasadniający zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego (pkt 33).

24 Wniosek sformułowany na podstawie art. 101 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

25 Wyrok ten został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2017*, s. 42.

26 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy kodeks wizowy (kodeks wizowy) (Dz.U. 2009, L 243, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2013, L 154, s. 10), zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 610/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. (Dz.U. 2013, L 182, s. 1).

Postanowienie z dnia 27 września 2018 r., FR (C-422/18 PPU, niepublikowane, EU:C:2018:784)

Obywatel Nigerii złożył wniosek o udzielenie azylu we Włoszech. Na poparcie tego wniosku powołał się on na to, że był zmuszony opuścić swój kraj pochodzenia, ponieważ organy krajowe odkryły, iż pozostawał on w związku homoseksualnym, oraz że z tego powodu groziło mu zatrzymanie i umieszczenie w areszcie. Po oddaleniu jego wniosku o udzielenie azylu przez właściwy organ i po utrzymaniu w mocy decyzji w sprawie tego oddalenia przez Tribunale di Milano (sąd w Mediolanie, Włochy) obywatel Nigerii z jednej strony wniósł skargę kasacyjną, a z drugiej złożył do Tribunale di Milano (sądu w Mediolanie) wniosek o zastosowanie środków tymczasowych mający na celu zawieszenie wykonania orzeczenia tego sądu. Zgodnie z uregulowaniem krajowym²⁷ sąd ten jest jednak obowiązany orzec w przedmiocie takiego wniosku o zawieszenie poprzez dokonanie oceny zasadnego bądź bezzasadnego charakteru zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej na jego orzeczenie, a nie poprzez dokonanie oceny ryzyka wyrządzenia poważnej i nieodwracalnej szkody temu wnioskodawcy wskutek wykonania tego orzeczenia.

Tribunale di Milano (sąd w Mediolanie) zwrócił się do Trybunału z pytaniem dotyczącym zgodności tego uregulowania krajowego z przepisami dyrektywy 2013/32²⁸ w związku z art. 47 karty, który gwarantuje prawo do skutecznego środka prawnego.

Sąd ten wniósł także o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego. W tym względzie wskazał on, że skarżący jest zobowiązany opuścić natychmiast terytorium Włoch i że w każdej chwili może zostać wydalony do Nigerii, gdzie będzie narażony na poważne ryzyko, że zostanie poddany karze śmierci, torturom lub innym karom bądź innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu. Ponadto sąd odsyłający podkreślił, że odpowiedź Trybunału na zadane pytanie może mieć decydujący wpływ na kwestię, czy skarżący może pozostać na terytorium Włoch w oczekiwaniu na zakończenie postępowania kasacyjnego (pkt 24, 25). W tym kontekście Trybunał zauważył, że nie można wykluczyć możliwości, iż skarżący zostanie wydalony do Nigerii przed zakończeniem postępowania w zwykłym trybie prejudycjalnym i dlatego postanowił uwzględnić wniosek o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego (pkt 27).

Wyrok z dnia 17 października 2018 r., UD (C-393/18 PPU, EU:C:2018:835)

W następstwie zawarcia związku małżeńskiego z obywatelem brytyjskim obywatelka bangladeska korzystała z wizy pozwalającej jej na osiedlenie się w Zjednoczonym Królestwie. Następnie, w czasie ciąży obywatelki bangladeskiej, para udała się do Bangladeszu. Tam urodziła się ich córka, która nigdy nie przebywała w Zjednoczonym Królestwie, gdyż ojciec wrócił sam do tego państwa. Zgodnie z twierdzeniami matki, które są kwestionowane przez ojca, miał on ją nakłonić

---

27 Decreto legislativo n. 25 – Attuazione della direttiva 2005/85/WE recante norme minime per le procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato (dekret ustawodawczy nr 25 – wykonanie dyrektywy 2005/85/WE w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich) z dnia 25 stycznia 2008 r. (GURI nr 40 z dnia 16 lutego 2008 r.), zmieniony przez decreto-legge n. 13 – Disposizioni urgenti per l'accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonche' per il contrasto dell'immigrazione illegale (dekret z mocą ustawy nr 13 w sprawie pilnych przepisów dotyczących przyspieszenia postępowań w dziedzinie ochrony międzynarodowej oraz przepisów dotyczących zwalczania nielegalnej imigracji) z dnia 17 lutego 2017 r. (GURI nr 40 z dnia 17 lutego 2017 r.), przekształconym w ustawę z późniejszymi zmianami w drodze ustawy nr 46 z dnia 13 kwietnia 2017 r.

28 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60).

do urodzenia dziecka w państwie trzecim i stosuje wobec niej przymus, aby nadal tam zamieszkiwała z dzieckiem bez gazu, elektryczności i wody pitnej, bez żadnego dochodu, w społeczności, która ją piętnuje. Matka wniosła zatem skargę do High Court of Justice (England & Wales), Family Division [wysokiego trybunału (Anglia i Walia), wydział rodzinny, Zjednoczone Królestwo], aby dziecko zostało umieszczone pod opieką tego sądu i aby nakazano ich powrót do Zjednoczonego Królestwa.

W pierwszej kolejności sąd ten uznał za konieczne rozstrzygnięcie kwestii swojej jurysdykcji do wydania orzeczenia dotyczącego dziecka, co wiąże się z ustaleniem, czy w przypadku tego dziecka można uznać, iż ma ono miejsce zwykłego pobytu w rozumieniu art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 w Zjednoczonym Królestwie, mimo że nigdy nie udało się ono do tego państwa członkowskiego. Ponadto ów sąd zastanawia się, czy okoliczności sprawy, w szczególności zachowanie ojca i naruszenie praw podstawowych matki lub dziecka, mają wpływ na to pojęcie „zwykłego pobytu”.

Sąd odsyłający wniósł także o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym, zaś Trybunał przychylił się do tego wniosku. W tym względzie Trybunał najpierw wskazał, że w przypadku stwierdzenia przymusu ze strony ojca wobec matki obecne dobro dziecka byłoby wysoce zagrożone. Wszelka zwłoka w podejmowaniu decyzji sądowych w stosunku do dziecka przedłużałaby obecną sytuację i mogłaby poważnie, a nawet nieodwracalnie zaszkodzić rozwojowi tego dziecka. Następnie Trybunał zauważył, że w przypadku ewentualnego powrotu do Zjednoczonego Królestwa takie opóźnienie mogłoby również być szkodliwe dla integracji dziecka w jego nowym środowisku rodzinnym i społecznym. Wreszcie Trybunał podkreślił, że bardzo młody wiek dziecka (rok i dwa miesiące w dniu wydania postanowienia odsyłającego) powoduje, że jego stymulacja i rozwój są szczególnie delikatne (pkt 26, 27).

II. Tryb przyspieszony

1. Powody uzasadniające zastosowanie trybu przyspieszonego

1.1. Charakter i wrażliwość dziedziny poddanej wykładni będącej przedmiotem odesłania prejudycjalnego

Postanowienie z dnia 22 lutego 2008 r., Kozłowski (C-66/08, niepublikowane, EU:C:2008:116)²⁹

Postępowanie główne dotyczyło obywatela polskiego przebywającego od wielu lat, choć nie w sposób nieprzerwany i prawdopodobnie nielegalnie, w Niemczech, państwie, w którym odbywał on wówczas karę więzienia. Wobec tego obywatela sąd polski wydał europejski nakaz aresztowania w celu wykonania kary pozbawienia wolności, na którą został uprzednio skazany. W tym kontekście Oberlandesgericht Stuttgart (wyższy sąd krajowy w Stuttgarcie, Niemcy), który

²⁹ [Wyrok z dnia 17 lipca 2008 r., Kozłowski \(C-66/08, EU:C:2008:437\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2008*, s. 55.

miał orzec w przedmiocie przekazania zainteresowanego polskim organom sądowym, zastanawiał się nad wykładnią warunku miejsca zamieszkania lub pobytu, o którym mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584. Postanowienie to przewiduje bowiem podstawę fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, gdy osoba poszukiwana „przebywa w państwie członkowskim wykonującym nakaz, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania” i państwo to zobowiązuje się do wykonania obcej kary.

Co więcej, Oberlandesgericht Stuttgart (wyższy sąd krajowy w Stuttgarcie) wniósł o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w pilnym trybie prejudycjalnym, uzasadniając to tym, że pobyt zainteresowanego w zakładzie karnym na terytorium Niemiec ma się niedługo zakończyć oraz że ponadto mógłby on uzyskać przedterminowe zwolnienie.

Wskazawszy, że wniosek o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego, który nie może zostać zastosowany w tym przypadku, należy uznać za wniosek o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego³⁰, prezes Trybunału zauważył, iż sprawa ta wiąże się z problemami w zakresie wykładni dotyczącymi wrażliwej dziedziny działalności prawodawcy europejskiego i dotyczącymi głównych aspektów funkcjonowania europejskiego nakazu aresztowania, w przedmiocie których Trybunał ma się wypowiedzieć po raz pierwszy. Wykładnia, o którą się zwrócono, może mieć bowiem ogólne skutki zarówno dla organów wezwanych do współpracy w ramach europejskiego nakazu aresztowania, jak i dla praw osób poszukiwanych, które znajdują się w sytuacji niepewności. Prezes Trybunału uznał zatem, że szybka odpowiedź umożliwi wykonującemu nakaz organowi sądowemu rozstrzygnięcie w możliwie najlepszych warunkach w przedmiocie skierowanego do niego wniosku o przekazanie, co da mu także możliwość niezwłocznego wywiązania się z zobowiązań ciążących na nim na podstawie decyzji ramowej 2002/584 (pkt 11, 12). Sprawa została więc rozpoznana w przyspieszonym trybie prejudycjalnym.

1.2. Szczególna waga niepewności prawnej będącej przedmiotem odesłania prejudycjalnego

Postanowienie z dnia 4 października 2012 r., Pringle (C-370/12, niepublikowane, EU:C:2012:620)³¹

Sprawa ta wpisuje się w kontekst utworzenia europejskiego mechanizmu stabilności (EMS) w następstwie kryzysu finansowego, który dotknął strefę euro w 2010 r. Celem tej międzynarodowej instytucji finansowej jest mobilizowanie zasobów finansowych i wspieranie stabilności państw członkowskich strefy, które doświadczają poważnych problemów finansowych lub są zagrożone ich wystąpieniem. W omawianej sprawie irlandzki parlamentarzysta wniósł skargę przeciwko rządowi irlandzkiemu. Powołał się on na nieważność decyzji 2011/199³² i ponadto twierdził, że ratyfikując, zatwierdzając lub akceptując traktat ustanawiający europejski

30 Zobacz powyżej w części I niniejszej fiszki, zatytułowanej „Pilny tryb prejudycjalny”, pkt „1. Zakres stosowania pilnego trybu prejudycjalnego”.

31 [Wyrok z dnia 27 listopada 2012 r., Pringle \(C-370/12, EU:C:2012:756\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2012*, s. 50, 51.

32 Decyzja Rady Europejskiej 2011/199/UE z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zmiany art. 136 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do mechanizmu stabilności dla państw członkowskich, których walutą jest euro (Dz.U. 2011, L 91, s. 1).

mechanizm stabilności, zawarty w dniu 2 lutego 2012 r.³³, Irlandia podjęła zobowiązania niezgodne z traktatami stanowiącymi podstawę Unii Europejskiej.

W tej sytuacji Supreme Court (sąd najwyższy, Irlandia) wystąpił do Trybunału i wniósł o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego, powołując się na to, że ratyfikacja traktatu EMS przez Irlandię w odpowiednim czasie ma ogromne znaczenie dla pozostałych członków europejskiego mechanizmu stabilności, a w szczególności dla tych, którzy potrzebują pomocy finansowej. Mimo że tymczasem Irlandia, jak wszystkie pozostałe państwa członkowskie będące sygnatariuszami traktatu EMS, ratyfikowała ten traktat, prezes Trybunału wskazał, że pytania prejudycjalne zadane w tej sprawie wskazują na niepewność co do ważności tego traktatu. Podkreślając wyjątkowe okoliczności kryzysu finansowego, które towarzyszyły zawarciu tego traktatu, prezes Trybunału orzekł, że zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego jest konieczne, aby uchylić jak najszybciej tę niepewność, która mogłaby mieć negatywny wpływ na cel traktatu EMS, to jest ochronę stabilności finansowej strefy euro (pkt 6–8).

Postanowienia z dnia 15 lutego 2017 r., Mengesteab (C-670/16, niepublikowane, EU:C:2017:120)³⁴ i Jafari (C-646/16, niepublikowane, EU:C:2017:138)³⁵

W sprawie Mengesteab (C-670/16) obywatel erytrejski wniósł o udzielenie azylu do organów niemieckich, które wydały mu zaświadczenie o zgłoszeniu, przy czym należy mieć na uwadze, że w prawie niemieckim³⁶ odróżnia się w tym względzie działanie polegające na ubieganiu się o azyl i prowadzące do wydania takiego zaświadczenia od złożenia formalnego wniosku o udzielenie azylu. Gdy dziewięć miesięcy później zainteresowany mógł wreszcie złożyć taki wniosek o udzielenie azylu, organy niemieckie zwróciły się do organów włoskich o jego przejęcie, ponieważ Republika Włoch była państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie jego wniosku na podstawie rozporządzenia Dublin III. W konsekwencji wniosek zainteresowanego o udzielenie azylu został odrzucony jako niedopuszczalny i zarządzono jego przekazanie do Włoch. Verwaltungsgericht Minden (sąd administracyjny w Minden, Niemcy), do którego wpłynęła skarga na tę decyzję o przekazaniu, zastanawiał się, po pierwsze, nad możliwością powołania się przez osobę ubiegającą się o azyl na upływ terminów do złożenia wniosku o przejęcie, a po drugie, nad zasadami obliczania tych terminów. Zgodnie bowiem z art. 21 ust. 1 rozporządzenia Dublin III w przypadku niedochowania wskazanych terminów odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku spoczywa na państwie członkowskim, w którym taki wniosek został złożony. Verwaltungsgericht Minden (sąd administracyjny w Minden) zauważył jednak, że takie opóźnienia są nadzwyczaj powszechne w Niemczech z powodu nadzwyczajnego wzrostu liczby osób ubiegających się o azyl począwszy od roku 2015.

W sprawie Jafari (C-646/16) członkowie rodziny afgańskiej przekroczyli granicę między Serbią a Chorwacją. Organy chorwackie zorganizowały następnie ich transport do granicy słoweńskiej, aby pomóc im w dostaniu się do innych państw członkowskich w celu złożenia tam wniosku

33 Traktat ustanawiający europejski mechanizm stabilności został zawarty w Brukseli (Belgia) w dniu 2 lutego 2012 r. między Królestwem Belgii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Estońską, Irlandią, Republiką Grecką, Królestwem Hiszpanii, Republiką Francuską, Republiką Włoską, Republiką Cypryjską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Maltą, Królestwem Niderlandów, Republiką Austrii, Republiką Portugalską, Republiką Słowenii, Republiką Słowacką i Republiką Finlandii. Wszedł on w życie w dniu 27 września 2012 r.

34 [Wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab \(C-670/16, EU:C:2017:587\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2017*, s. 43, 44.

35 [Wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Jafari \(C-646/16, EU:C:2017:586\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2017*, s. 45, 46.

36 Asylgesetz (ustawa o azylu), w wersji opublikowanej w dniu 2 września 2008 r. (BGBl. 2008 I, s. 1798).

o udzielenie ochrony międzynarodowej, co też rodzina ta uczyniła w Austrii. Niemniej jako że rozporządzenie Dublin III przewiduje, iż odpowiedzialność spoczywa na państwie członkowskim, którego zewnętrzna granica została przekroczona nielegalnie, organy austriackie zwróciły się do organów chorwackich o przejęcie zainteresowanych. Wnioski tej rodziny zostały więc odrzucone i zarządzo jej przekazanie do Chorwacji. Verwaltungsgerichtshof (trybunał administracyjny, Austria), do którego została wniesiona skarga na te decyzje, zwrócił się do Trybunału z pytaniem co do sposobu, w jaki należy stosować kryteria dotyczące wydawania dokumentów pobytu lub wiz oraz dotyczące wjazdu lub pobytu, przewidziane w art. 12 i 13 rozporządzenia Dublin III.

Oba sądy odsyłające wniosły o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego, zaś prezes Trybunału uwzględnił ich wnioski.

W obu tych sprawach prezes Trybunału zaczął od przypomnienia, że zasadniczo znaczna liczba osób lub sytuacji prawnych, jakich może dotyczyć orzeczenie sądu odsyłającego, które ma zapaść w wyniku skierowania sprawy do Trybunału w trybie prejudycjalnym, nie stanowi sama w sobie wyjątkowej okoliczności uzasadniającej zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego (postanowienia z dnia 15 lutego 2017 r.: Mengesteab, C-670/16, niepublikowane, EU:C:2017:120, pkt 10; Jafari, C-646/16, niepublikowane, EU:C:2017:138, pkt 10).

Niemniej dodał on, że ów wzgląd nie może być w tym przypadku decydujący, gdyż liczba spraw, których dotyczą zadane pytania prejudycjalne, jest tak duża, iż niepewność co do ich wyniku może zagrażać funkcjonowaniu systemu ustanowionego w rozporządzeniu Dublin III i tym samym podważyć wspólny europejski system azylowy wprowadzony przez prawodawcę Unii Europejskiej na podstawie art. 78 TFUE. Po pierwsze, sprawy te wpisują się w niespotykany dotychczas kontekst, w którym odnotowano wyjątkowo wysoką liczbę wniosków o udzielenie azylu w Niemczech, w Austrii, i mówiąc ogólniej, w Unii, w okolicznościach analogicznych do tych rozpatrywanych w omawianych tu przypadkach. Po drugie, sprawy te wiążą się z problemami w zakresie wykładni bezpośrednio związanymi z tym kontekstem i dotyczącymi głównych aspektów systemu wprowadzonego na podstawie rozporządzenia Dublin III, w przedmiocie których Trybunał ma się wypowiedzieć po raz pierwszy. Odpowiedź Trybunału może zatem mieć ogólne skutki dla organów krajowych wezwanych do współpracy w celu stosowania tego rozporządzenia (postanowienia z dnia 15 lutego 2017 r.: Mengesteab, C-670/16, niepublikowane, EU:C:2017:120, pkt 11–13; Jafari, C-646/16, niepublikowane, EU:C:2017:138, pkt 11–13).

W opinii prezesa Trybunału wynika stąd, że niepewność co do ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie takich wniosków o udzielenie azylu jak te będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, nie pozwala właściwym organom krajowym przewidzieć środków administracyjnych i budżetowych koniecznych do zapewnienia – zgodnie z wymogami wynikającymi zarówno z prawa Unii, jak i z międzynarodowych zobowiązań danych państw członkowskich – rozpatrywania tych wniosków i przyjmowania osób ubiegających się o azyl, co w stosownym wypadku należy do ich odpowiedzialności. W tej wyjątkowej sytuacji kryzysu zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego jest konieczne, aby jak najszybciej uchylić niepewność mogącą mieć negatywny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie wspólnego europejskiego systemu azylowego, który przyczynia się do poszanowania art. 18 karty (postanowienia z dnia 15 lutego 2017 r.: Mengesteab, C-670/16, niepublikowane, EU:C:2017:120, pkt 15, 16; Jafari, C-646/16, niepublikowane, EU:C:2017:138, pkt 14, 15).

Postanowienie z dnia 28 lutego 2017 r., M.A.S. i M.B. (C-42/17, niepublikowane, EU:C:2017:168)³⁷

Corte costituzionale (trybunałowi konstytucyjnemu, Włochy) zostało przedłożone pytanie o zgodność z konstytucją przez dwa sądy włoskie, które zastanawiały się nad ewentualnym naruszeniem zasady legalności w przypadku zastosowania zasady wynikającej z wyroku Taricco i in.³⁸ w ramach zawisłych przed nimi postępowań karnych. Dla przypomnienia w wyroku tym Trybunał stwierdził, że w obu zidentyfikowanych przezeń sytuacjach włoskie przepisy dotyczące przedawnienia mające zastosowanie do przestępstw podatkowych w zakresie podatku od wartości dodanej (VAT) mogą naruszać obowiązki nałożone na państwa członkowskie w art. 325 ust. 1 i 2 TFUE. W związku z tym Trybunał orzekł, że w tych sytuacjach właściwy sąd krajowy jest obowiązany zapewnić pełną skuteczność art. 325 ust. 1 i 2 TFUE poprzez powstrzymanie się w miarę potrzeby od stosowania spornych przepisów prawa krajowego.

Zgodnie z zasadą wyrażoną we wskazanym wyżej wyroku w omawianej tu sprawie sądy włoskie uznały, że powinny nie uwzględnić terminu przedawnienia przewidzianego w codice penale (włoskim kodeksie karnym) i tym samym orzec co do istoty. Niemniej Corte costituzionale (trybunał konstytucyjny) wyraził wątpliwości co do zgodności takiego rozwiązania z zasadą ustawowej określoności czynów zabronionych i kar, w postaci ustanowionej w konstytucji włoskiej i zgodnie z przyjętą przezeń wykładnią, gdyż zasada ta wymaga, aby przepisy karne były ściśle określone i nie miały mocy wstecznej.

Corte costituzionale (trybunał konstytucyjny) wniósł o rozpoznanie swojego odesłania prejudycjalnego w przyspieszonym trybie prejudycjalnym, twierdząc, że wokół wykładni, jaką należy nadać prawu Unii, powstała sytuacja głębokiej niepewności, że niepewność ta ciąży na zawisłych postępowaniach karnych oraz że należy ją pilnie uchylić (pkt 6). W tym względzie prezes Trybunału zauważył, że niezwłoczne udzielenie odpowiedzi może uchylić tę niepewność oraz że z uwagi na okoliczność, iż niepewność ta dotyczy fundamentalnych kwestii krajowego prawa konstytucyjnego i prawa Unii, zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego jest uzasadnione (pkt 8, 9).

Postanowienia z dnia 26 września 2018 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18, niepublikowane, EU:C:2018:786) i z dnia 15 listopada 2018 r., Komisja/Polska (C-619/18, EU:C:2018:910)

Te dwie sprawy dotyczą zgodności nowej polskiej ustawy³⁹ z prawem Unii. Ustawą tą, która weszła w życie w dniu 3 kwietnia 2018 r., obniżono z 70 lat do 65 lat wiek, w którym sędziowie Sądu Najwyższego (Polska) przechodzą w stan spoczynku, oraz ustalono warunki, na jakich mogą oni, w stosownych przypadkach, uzyskać zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska. W tym względzie przewidziano, po pierwsze, że ustawa stosuje się do obecnych sędziów, powołanych do Sądu Najwyższego przed dniem jej wejścia w życie, a po drugie, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej ma dyskrecyjne prawo do przedłużenia czynnej służby sędziów po ukończeniu 65. roku życia.

37 [Wyrok z dnia 5 grudnia 2017 r., M.A.S. i M.B. \(C-42/17, EU:C:2017:936\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2017*, s. 31, 32.

38 [Wyrok z dnia 8 września 2015 r. \(C-105/14, EU:C:2015:555\)](#).

39 Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2018, poz. 5).

W sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18) zwykły skład Sądu Najwyższego przedstawił – przed wydaniem orzeczenia – pytania do rozpoznania przez ten sąd w składzie powiększonym. Na wstępnym etapie badania tych pytań Sąd Najwyższy stwierdził, że wspomniana ustawa może potencjalnie dotyczyć stanowisk dwóch sędziów zasiadających w składzie powiększonym tego sądu. Sąd Najwyższy w składzie powiększonym wyraził jednak wątpliwości co do zgodności tej ustawy z prawem Unii, dotyczące w szczególności ewentualnego naruszenia zasad państwa prawnego, nieusuwalności i niezawisłości sędziów oraz zakazu dyskryminacji ze względu na wiek. Uznał on również, że konieczne jest udzielenie wyjaśnień przez Trybunał i przekazał mu wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Wniósł on także o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego, twierdząc, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskuje, ma zasadnicze znaczenie dla możliwości zgodnego z prawem oraz zasadą pewności prawa wykonywania przez niego jego kompetencji jurysdykcyjnych (postanowienie z dnia 26 września 2018 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, niepublikowane, EU:C:2018:786, pkt 12).

Równolegle w sprawie Komisja/Polska (C-619/18) Komisja wniosła na podstawie art. 258 TFUE skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, uznając, że wydając tę ustawę, państwo to uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na podstawie art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 karty. Komisja wniosła także o rozpoznanie tej sprawy w trybie przyspieszonym, wyrażając wątpliwości co do samej zdolności Sądu Najwyższego do dalszego orzekania z poszanowaniem przysługującego każdemu prawa podstawowego do dostępu do niezawisłego sądu (postanowienie z dnia 15 listopada 2018 r., Komisja/Polska, C-619/18, EU:C:2018:910, pkt 20).

Prezes Trybunału uwzględnił oba te wnioski, podkreślając wagę wątpliwości sądu odsyłającego i Komisji oraz wskazując, że niezwłoczne udzielenie odpowiedzi może rozwiązać te wątpliwości.

W odniesieniu do wagi wątpliwości prezes Trybunału zauważył, że dotyczą one ważnych kwestii z zakresu prawa Unii, mających między innymi związek z niezależnością sędziowską, oraz że dotyczą one skutków, jakie wykładnia tego prawa może mieć dla samego składu i funkcjonowania najwyższej instancji sędziowskiej w Rzeczypospolitej Polskiej. W tym względzie, po pierwsze, prezes Trybunału przypomniał, że wymóg niezawisłości sędziów wchodzi w zakres istotnej treści prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, które ma kardynalne znaczenie jako gwarancja ochrony wszystkich praw, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii, oraz zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim, określonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości w postaci państwa prawnego. Po drugie, prezes Trybunału podkreślił, że wątpliwości wyrażone w tych sprawach mogą mieć również wpływ na funkcjonowanie systemu współpracy sądowej, którego wyraz stanowi mechanizm odesłania prejudycjalnego przewidziany w art. 267 TFUE, będący filarem systemu sędziowskiego Unii Europejskiej. Niezależność sądów krajowych, a w szczególności sądów orzekających – tak jak Sąd Najwyższy – w ostatniej instancji, ma bowiem zasadnicze znaczenie (postanowienia: z dnia 26 września 2018 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, niepublikowane, EU:C:2018:786, pkt 15; z dnia 15 listopada 2018 r., Komisja/Polska, C-619/18, EU:C:2018:910, pkt 21, 22, 25).

Ponadto należy zauważyć, że w postanowieniu Komisja/Polska⁴⁰ prezes Trybunału ustosunkował się także do twierdzeń Rzeczypospolitej Polskiej, jakoby zastosowanie trybu przyspieszonego naruszało jej prawo do obrony. Państwo to krytykowało bowiem fakt, że pozwane państwo musi przedstawić wszystkie argumenty w zaledwie jednym piśmie procesowym oraz że procedura nie dopuszcza złożenia repliki i dupliki. Utrzymywało ono również, że Komisja nie spieszyła się z wniesieniem skargi do Trybunału, a ta przewlekłość działania nie może być kompensowana w drodze takiego ograniczenia jego praw procesowych (pkt 17). Prezes Trybunału przypomniał, że w przypadku zastosowania trybu przyspieszonego skarga i odpowiedź na skargę mogą zostać uzupełnione repliką i dupliką tylko pod warunkiem, iż prezes Trybunału, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, uzna to za niezbędne. Niemniej, zakładając nawet, że złożenie repliki nie zostanie dozwolone, trudno dostrzec, w jaki sposób w braku takiej repliki, czyli w braku argumentów i wywodów uzupełniających argumenty i wywody zawarte w skardze, do których strona pozwana mogła w pełni odnieść się w swojej odpowiedzi na skargę, rzeczona strona pozwana może podnosić, że jej prawo do obrony zostało naruszone z powodu niemożliwienia jej złożenia dupliki. Co więcej, prezes Trybunału przypomniał, że toczące się przed Trybunałem postępowania w sprawie stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego są poprzedzone postępowaniem poprzedzającym wniesienie skargi, w toku którego strony mają możliwość przedstawienia i opracowania argumentacji, którą następnie będą ewentualnie prezentować przed Trybunałem (pkt 23, 24).

Postanowienie z dnia 19 października 2018 r., Wightman i in. (C-621/18, EU:C:2018:851)⁴¹

Sprawa ta została wniesiona wskutek notyfikowania w dniu 29 marca 2017 r. przez Prime Minister (premiera, Zjednoczone Królestwo) zamiaru wystąpienia Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii na podstawie art. 50 TUE. W tym kontekście powodowie w postępowaniu głównym, do których należą: członek Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (parlamentu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej), dwóch członków Scottish Parliament (parlamentu szkockiego, Zjednoczone Królestwo) i trzech członków Parlamentu Europejskiego, wnieśli powództwo w trybie kontroli sądowej („judicial review”) w celu uzyskania wyroku ustalającego, aby dowiedzieć się, czy i jak owa notyfikacja może zostać jednostronnie wycofana.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) [naczelny sąd cywilny, izba apelacyjna, pierwszy wydział (Szkocja), Zjednoczone Królestwo], do którego została wniesiona apelacja na orzeczenie oddalające to powództwo, uwzględnił wniosek powodów w postępowaniu głównym o wystąpienie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. W odróżnieniu od sądu pierwszej instancji uznał on bowiem, że zwrócenie się do Trybunału z pytaniem, czy istnieje możliwość jednostronnego wycofania przez państwo członkowskie notyfikacji dokonanej na podstawie art. 50 ust. 2 TUE przed upływem przewidzianego w tym artykule okresu dwóch lat oraz pozostania w Unii, nie jest ani natury akademickiej, ani przedwczesne. Wręcz przeciwnie uważa on, że odpowiedź Trybunału wyjaśni, jakie możliwości będą mieć parlamentarzyści w czasie głosowania w tych kwestiach.

⁴⁰ [Postanowienie z dnia 15 listopada 2018 r. \(C-619/18, EU:C:2018:910\)](#).

⁴¹ [Wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., Wightman i in. \(C-621/18, EU:C:2018:999\)](#), wydany w pełnym składzie, został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2018*, s. 13, 14.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) [naczelny sąd cywilny, izba apelacyjna, pierwszy wydział (Szkocja)], wniósł o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego. Podkreślił on pilny charakter swojego wniosku z powodu, po pierwsze, dwuletniego terminu, który biegnie od dnia 29 marca 2017 r. i któremu podlega ta procedura wystąpienia, a po drugie, konieczności zorganizowania debat i głosowania w parlamencie Zjednoczonego Królestwa w tej kwestii ze znacznym wyprzedzeniem względem daty 29 marca 2019 r.

Prezes Trybunału uznał, że sąd odsyłający przedstawił powody uzasadniające w sposób pewny pilność wydania orzeczenia. W tym względzie prezes Trybunału przypomniał, że jeżeli w sprawie pojawiają się poważne wątpliwości co do zasadniczych kwestii związanych z krajowym prawem konstytucyjnym oraz z prawem Unii, w świetle szczególnych okoliczności takiej sprawy konieczne może być jej niezwłoczne rozstrzygnięcie. A zatem, mając na uwadze fundamentalne znaczenie, jakie dla Zjednoczonego Królestwa oraz dla porządku konstytucyjnego Unii ma wykonanie art. 50 TUE, szczególne okoliczności tej sprawy uzasadniały, zdaniem prezesa Trybunału, niezwłoczne rozpoznanie tejże sprawy (pkt 10, 11).

1.3. Ryzyko naruszenia praw podstawowych

Postanowienie z dnia 15 lipca 2010 r., Purrucker (C-296/10, niepublikowane, EU:C:2010:446)

Spór w postępowaniu głównym toczył się między obywatelką niemiecką i obywatelem hiszpańskim w przedmiocie prawa do pieczy na ich dziećmi bliźniakami. Przed upływem roku od urodzenia się bliźniaków rodzice rozstali się i zawarli umowę w formie aktu notarialnego, aprobującą wolę matki, by powrócić do swojego kraju pochodzenia wraz z dziećmi. Niemniej ostatecznie matka zabrała ze sobą do Niemiec tylko jedno z dzieci, gdyż drugie musiało pozostać tymczasowo w Hiszpanii z ojcem ze względów medycznych. Od tego momentu sytuacja rodziny nie uległa zmianie.

Rodzice wszczęli wówczas kilka postępowań. I tak w Hiszpanii ojciec wniósł o zastosowanie środków tymczasowych, które zostały faktycznie zarządzane, nawet jeśli nie można wykluczyć, że postępowanie to można by uznać za postępowanie co do istoty w przedmiocie przyznania prawa do pieczy nad dziećmi. Następnie domagał się on w Niemczech wykonania orzeczenia hiszpańskiego zarządzającego wspomniane środki, zaś postępowanie to leży u podstaw wydania wyroku Purrucker⁴². Równolegle matka wniosła w Niemczech powództwo co do istoty dotyczące prawa do pieczy nad obojgiem dzieci, którego rozpoznanie powierzono Amtsgericht Stuttgart (sądowi rejonowemu w Stuttgarcie, Niemcy).

Ten ostatni sąd zwrócił się wówczas do Trybunału z pytaniem, czy w ramach stosowania art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr 2201/2003, który reguluje przypadki zawisłości sporu w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, sąd, do którego złożono wniosek o zarządzenie środków tymczasowych (w niniejszym przypadku: sąd hiszpański), należy uznać za „sąd, do którego najpierw wniesiono pozew lub wniosek” w stosunku do sądu innego państwa członkowskiego, przed którym zostało wytoczone powództwo co do istoty mające taki sam przedmiot [w niniejszym przypadku: Amtsgericht Stuttgart (sąd rejonowy w Stuttgarcie)].

---

42 [Wyrok z dnia 15 lipca 2010 r. \(C-256/09, EU:C:2010:437\)](#). Wyrok ten został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2010*, s. 54.

Amtsgericht Stuttgart (sąd rejonowy w Stuttgarcie) wniósł także o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego, twierdząc, że sporna kwestia jurysdykcji obu sądów, do których została wniesiona ta sama sprawa, w różnych państwach członkowskich, nie ułatwiła do tej pory – mimo czasu trwania postępowania – zbadania istotnej kwestii merytorycznej. Jego zdaniem okoliczności te wpływają na zachowanie stron w sposób, który może być szkodliwy dla więzi rodzinnych dzieci. Dzieci nie mają bowiem żadnego osobistego kontaktu ze sobą ani z drugim rodzicem od trzech lat. Co więcej, Amtsgericht Stuttgart (sąd rejonowy w Stuttgarcie) wskazał, że objęcie dziecka opieką przez obywatelkę niemiecką, a w szczególności objęcie go opieką medyczną i zapisanie go do placówki edukacyjnej, zależy od sytuacji prawnej dziecka. Tymczasem to objęcie opieką jest obecnie niemożliwe z powodu wątpliwości wiążących się z ważnością i uznaniem w Niemczech środka tymczasowego wydanego w zakresie prawa do pieczy przez sąd hiszpański. W świetle tych okoliczności, a także mając na uwadze czas, który upłynął już z powodu istnienia różnych postępowań, prezes Trybunału orzekł, że wskazane jest, by sąd odsyłający uzyskał niezwłocznie odpowiedzi na zadane pytania, co uzasadnia uruchomienie przyspieszonego trybu prejudycjalnego (pkt 7–9).

Postanowienie z dnia 9 września 2011 r., Dereci i in. (C-256/11, niepublikowane, EU:C:2011:571)⁴³

W sprawie tej pięciu obywateli państw trzecich chciało żyć w Austrii wraz z członkami swojej rodziny (ich współmałżonkiem, ich dziećmi lub ich rodzicami), obywatelami Unii zamieszkującymi w tym państwie i mającymi obywatelstwo tego państwa. Ci obywatele Unii nigdy jednak nie skorzystali z przysługującego im prawa do swobodnego przemieszczania się. Ponadto – w odróżnieniu od niektórych zainteresowanych obywateli państw trzecich – nie byli oni uzależnieni pod względem ekonomicznym od tych ostatnich. Złożone przez pięciu obywateli państw trzecich wnioski o przyznanie pozwolenia na pobyt zostały oddalone i w przypadku czterech z nich wydano nakaz wydalenia oraz nakaz opuszczenia kraju.

Verwaltungsgerichtshof (trybunał administracyjny, Austria), do którego zwrócono się w tym kontekście, zastanawiał się nad kwestią, czy wytyczne sformułowane przez Trybunał w wyroku Ruiz Zambrano⁴⁴ znajdują zastosowanie do jednego lub kilku skarżących w postępowaniu głównym.

Verwaltungsgerichtshof (trybunał administracyjny) wniósł o rozpatrzenie swojego odesłania prejudycjalnego w przyspieszonym trybie prejudycjalnym. Na poparcie tego wniosku powołał się on na istnienie decyzji nakazujących opuszczenie terytorium, podjętych wobec większości skarżących w postępowaniu głównym, które to decyzje – w przypadku ich wykonania – dotknęłyby ich osobiście, jak również członków ich rodziny. W tym względzie doprecyzował, że przynajmniej jednemu ze skarżących odmówiono przyznania skutku zawieszającego odwołania wniesionego od dotyczącego go nakazu wydalenia, w związku z czym nakaz opuszczenia kraju może zostać wykonany w każdej chwili. Mówiąc ogólnie, kładł on nacisk na okoliczność, że ciążąca na skarżących groźba niezwłocznego wydalenia pozbawia ich możliwości prowadzenia normalnego życia rodzinnego, gdyż stawia to ich w sytuacji niepewności. Co więcej,

⁴³ [Wyrok z dnia 15 listopada 2011 r., Dereci i in. \(C-256/11, EU:C:2011:734\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2011*, s. 21.

⁴⁴ [Wyrok z dnia 8 marca 2011 r. \(C-34/09, EU:C:2011:124\)](#).

Verwaltungsgerichtshof (trybunał administracyjny) wskazał, że obecnie zawisło przed nim – podobnie zresztą jak przed austriackimi organami administracyjnymi – bardzo wiele podobnych spraw i że należy spodziewać się wzrostu tego rodzaju spraw w bliskiej przyszłości z powodu wyroku Ruiz Zambrano⁴⁵.

Prezes Trybunału postanowił uwzględnić wniosek o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego. W tym celu przypomniał najpierw, że prawo do poszanowania życia rodzinnego zalicza się do praw podstawowych chronionych we wspólnotowym porządku prawnym oraz że zostało ono powtórzone w art. 7 karty. Następnie podkreślił on, że odpowiedź Trybunału na zadane pytania może uchylić niepewność co do sytuacji skarżących w postępowaniu głównym oraz że w związku z tym niezwłoczne udzielenie odpowiedzi przyczyni się do szybszego położenia kresu stanowi tej niepewności, która uniemożliwia im prowadzenie normalnego życia rodzinnego (pkt 16, 17).

Postanowienie z dnia 6 maja 2014 r., G. (C-181/14, EU:C:2014:740)

W tej przedstawionej już wyżej sprawie⁴⁶ Trybunał oddalił wniosek sądu odsyłającego o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego. Niemniej prezes Trybunału postanowił z urzędu o rozpoznaniu tej sprawy w przyspieszonym trybie prejudycjalnym. Uznał on bowiem, że zastosowanie tego trybu jest konieczne, gdy przetrzymywanie danej osoby w areszcie zależy wyłącznie od odpowiedzi, której należy udzielić na pytanie zadane przez sąd odsyłający. W tym względzie przypomniał on między innymi, że art. 267 akapit czwarty TFUE przewiduje, iż Trybunał stanowi w jak najkrótszym terminie, jeżeli sprawa zawisła przed sądem krajowym dotyczy osoby pozbawionej wolności (pkt 10, 11).

Postanowienie z dnia 5 czerwca 2014 r., Sánchez Morcillo i Abril García (C-169/14, EU:C:2014:1388)

W tym przypadku osoby fizyczne uzyskały pożyczkę od banku, która była zabezpieczona hipoteką na ich głównym mieszkaniu. Z powodu niewykonania ciążącego na nich obowiązku zapłaty miesięcznych rat zwrotu tej pożyczki wszczęto postępowanie egzekucyjne z hipoteki w celu przymusowej sprzedaży danej nieruchomości. Zainteresowali wnieśli zatem sprzeciw przeciwko temu postępowaniu egzekucyjnemu i po jego oddaleniu wnieśli odwołanie do Audiencia Provincial de Castellón (sądu okręgowego w Castellón, Hiszpania).

Sąd odsyłający wskazał, że o ile hiszpańskie postępowanie cywilne⁴⁷ umożliwia wniesienie odwołania od orzeczenia, które uznając sprzeciw wniesiony przez dłużnika, kończy postępowanie egzekucyjne z hipoteki, o tyle nie umożliwia ono dłużnikowi, którego sprzeciw został oddalony,

45 [Wyrok z dnia 8 marca 2011 r. \(C-34/09, EU:C:2011:124, pkt 12, 13, 15\)](#).

46 Zobacz powyżej w części I niniejszej fiszki, z tytułowanej „Pilny tryb prejudycjalny” pkt „1. Zakres stosowania pilnego trybu prejudycjalnego”.

47 Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (ustawa 1/2013 o środkach służących wzmocnieniu ochrony dłużników hipotecyjnych, restrukturyzacji długu i najmie socjalnym) z dnia 14 maja 2013 r. (BOE nr 116 z dnia 15 maja 2013 r., s. 36373), zmieniająca Ley de enjuiciamiento civil (kodeks postępowania cywilnego) z dnia 7 stycznia 2000 r. (BOE nr 7 z dnia 8 stycznia 2000 r., s. 575), który to kodeks został z kolei zmieniony przez decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (dekret z mocą ustawy 7/2013 dotyczący pilnych środków o charakterze podatkowym lub budżetowym i wspierający badania, rozwój i innowacje) z dnia 28 czerwca 2013 r. (BOE nr 155 z dnia 29 czerwca 2013 r., s. 48767).

wniesienia odwołania od orzeczenia sądu pierwszej instancji zarządzającego kontynuację postępowania egzekucyjnego. Sąd ten miał jednak wątpliwości co do zgodności tego uregulowania krajowego z celem ochrony konsumentów zamierzonym przez dyrektywę 93/13⁴⁸, a także z prawem do skutecznego środka prawnego ustanowionego w art. 47 karty. W tym względzie podkreślił on, że otwarcie drogi odwoławczej dla dłużników może mieć tym większe znaczenie, że niektóre warunki spornej w postępowaniu głównym umowy pożyczki mogą zostać uznane za nieuczciwe w rozumieniu dyrektywy 93/13.

W takiej sytuacji Audiencia Provincial de Castellón (sąd okręgowy w Castellón) wniósł o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego, podkreślając, że odpowiedź Trybunału będzie mogła mieć poważne konsekwencje procesowe w Hiszpanii. W kontekście kryzysu ekonomicznego wobec wyjątkowo dużej liczby osób fizycznych jest prowadzona egzekucja wierzytelności zabezpieczonych hipoteką, zaś przedmiotem tej egzekucji są ich mieszkania. Ponadto, jeśli chodzi konkretnie o skarżących w postępowaniu głównym, jako że wniesiony przez nich sprzeciw nie ma skutku zawieszającego, ich mieszkania będą mogły zostać sprzedane w drodze licytacji nawet przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał (pkt 7, 8).

Prezes Trybunału wskazał, że z utrwalonego orzecznictwa co prawda wynika, iż znaczna liczba osób lub sytuacji prawnych, których może dotyczyć orzeczenie sądu odsyłającego, jakie ma zapaść w wyniku skierowania sprawy do Trybunału w trybie prejudycjalnym, nie stanowi sama w sobie wyjątkowej okoliczności uzasadniającej zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego. Niemniej jednak w sprawie tej, niezależnie od liczby zainteresowanych dłużników, istnieje również niebezpieczeństwo utraty przez właściciela głównego miejsca zamieszkania, co stawia jego oraz jego rodzinę w szczególnie delikatnej sytuacji. Powagę tej okoliczności zwiększa fakt, że jeżeli okazałoby się, iż postępowanie egzekucyjne było oparte na umowie pożyczki zawierającej nieuczciwe warunki, których nieważność została by stwierdzona przez sąd krajowy, nieważność tego postępowania egzekucyjnego dostarczyłaby poszkodowanemu dłużnikowi ochronę jedynie w postaci odszkodowania, nie pozwalając na przywrócenie wcześniejszej sytuacji, w której posiadał on status właściciela swojego mieszkania. W świetle tych okoliczności oraz ze względu na to, że jak najszybsza odpowiedź Trybunału może w znacznym stopniu zmniejszyć niebezpieczeństwo utraty mieszkania przez zainteresowane osoby, prezes Trybunału uwzględnił wniosek o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego (pkt 10–13).

Postanowienie z dnia 1 lutego 2016 r., Davis i in. (C-698/15, niepublikowane, EU:C:2016:70)⁴⁹

W tej sprawie osoby fizyczne kwestionowały zgodność z prawem uregulowania brytyjskiego⁵⁰ upoważniającego Secretary of State for the Home Department (ministra spraw wewnętrznych, Zjednoczone Królestwo) do nałożenia na publicznych operatorów telekomunikacyjnych obowiązku zatrzymywania wszelkich danych dotyczących łączności elektronicznej przez maksymalny okres dwunastu miesięcy, przy czym zatrzymywanie treści komunikatów

48 Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29).

49 [Wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., Tele2 Sverige i Watson i in. \(C-203/15 i C-698/15, EU:C:2016:970\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2016*, s. 62.

50 Data Retention and Investigatory Powers Act 2014 (ustawa z 2014 r. o zatrzymywaniu danych i uprawnieniach dochodzeniowych).

elektronicznych było wyłączone. Osoby te uważały, że owo uregulowanie krajowe jest niezgodne z art. 7 i 8 karty oraz że nie przestrzega wymogów ustanowionych w wyroku *Digital Rights Ireland i in.*⁵¹, w którym Trybunał stwierdził nieważność dyrektywy 2006/24⁵². Jako że ich skargi zostały uwzględnione w pierwszej instancji, minister spraw wewnętrznych wniósł apelację do Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [sądu apelacyjnego (Anglia i Walia) (wydział cywilny), Zjednoczone Królestwo]. Sąd ten zwrócił się wówczas do Trybunału z kilkoma pytaniami dotyczącymi zakresu stosowania wyroku *Digital Rights Ireland i in.*⁵³.

W tych ramach sąd odsyłający wniósł także o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego. Na poparcie tego wniosku, po pierwsze, wskazał on, że pożądane byłoby połączenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego w tej sprawie z zawisłą przed Trybunałem sprawą *Tele2 Sverige (C-203/15)*, bądź równoległe rozpoznanie tych spraw. Po drugie, zwrócił on uwagę, że sporne uregulowanie brytyjskie ma wygasnąć w dniu 31 grudnia 2016 r. oraz że istnieje niepewność co do zakresu stosowania wyroku *Digital Rights Ireland i in.*⁵⁴ z uwagi na wszelkie przepisy prawne, które mogą zostać wydane przez państwa członkowskie w zakresie zatrzymywania danych dotyczących łączności elektronicznej (pkt 9).

Stwierdziwszy, że sporne uregulowanie może prowadzić do poważnej ingerencji w prawa podstawowe ustanowione w art. 7 i 8 karty, prezes Trybunału uznał, iż niezwłoczne udzielenie odpowiedzi może rzeczywiście rozwiązać wątpliwości, jakie sąd odsyłający ma co do tej ewentualnej ingerencji i co do ewentualnego uzasadnienia takiej ingerencji. Ponadto, mając na uwadze ducha współpracy, który charakteryzuje stosunki między sądami państw członkowskich i Trybunałem, zdaniem prezesa Trybunału termin ważności wspomnianego uregulowania także uzasadnia pilną odpowiedź (pkt 10–12). Z tych względów prezes Trybunału postanowił rozpoznać sprawę w przyspieszonym trybie prejudycjalnym.

1.4. Ryzyko poważnych szkód w środowisku

Postanowienie z dnia 13 kwietnia 2016 r., Pesce i in. (C-78/16 i C-79/16, niepublikowane, EU:C:2016:251)⁵⁵

Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się bakterii *Xylella fastidiosa*, Servizio Agricoltura della Regione Puglia (wydział rolnictwa regionu Apulia, Włochy) nakazał kilku właścicielom gruntów rolnych wykarczowanie oliwek posadzonych na tych gruntach, uznanych za zakażone tą bakterią, a także wszystkich roślin żywicielskich znajdujących się w promieniu 100 m wokół tych oliwek. Wspomnieni właściciele wnieśli zatem skargi o stwierdzenie nieważności tych decyzji w sprawie usunięcia roślin, uzasadniając to tym, że decyzja wykonawcza 2015/789⁵⁶, na której zostały oparte te decyzje, jest sprzeczna z zasadami proporcjonalności i ostrożności oraz że jest ona dotknięta wadą w postaci braku uzasadnienia.

51 [Wyrok z dnia 8 kwietnia 2014 r. \(C-293/12 i C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

52 Dyrektywa 2006/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie zatrzymywania generowanych lub przetwarzanych danych w związku ze świadczeniem ogólnie dostępnych usług łączności elektronicznej lub udostępnianiem publicznych sieci łączności oraz zmieniająca dyrektywę 2002/58/WE (Dz.U. 2006, L 105, s. 54).

53 [Wyrok z dnia 8 kwietnia 2014 r. \(C-293/12 i C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

54 [Wyrok z dnia 8 kwietnia 2014 r. \(C-293/12 i C-594/12, EU:C:2014:238\)](#).

55 [Wyrok z dnia 9 czerwca 2016 r., Pesce i in. \(C-78/16 i C-79/16, EU:C:2016:428\)](#) został przedstawiony w *Sprawozdaniu rocznym 2016*, s. 27.

56 Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2015/789 z dnia 18 maja 2015 r. w sprawie środków zapobiegających wprowadzaniu do Unii i rozprzestrzenianiu się w niej organizmu *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) (Dz.U. 2015, L 125, s. 36).

W tych okolicznościach Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionalny sąd administracyjny dla Lacjum, Włochy), do którego zostały wniesione te skargi, postanowił zawiesić tymczasowo wykonanie spornych środków krajowych i zwrócić się do Trybunału z pytaniem dotyczącym zgodności z prawem Unii decyzji wykonawczej 2015/789.

Ów sąd wniósł także o rozpatrzenie swojego odesłania prejudycjalnego w przyspieszonym trybie prejudycjalnym. Na poparcie tego wniosku powołał się on na powagę skutków, jakie może spowodować wykonanie decyzji w sprawie usunięcia roślin, ze szkodą nie tylko dla skarżących w postępowaniu głównym, ale także dla integralności krajobrazu, działalności gospodarczej, jakości wód podziemnych, łańcucha rolno-spożywczego oraz zdrowia publicznego. Podobnie decyzji tych nie można zakwalifikować jako tymczasowe, ponieważ będą one miały ostateczny i nieodwracalny wpływ na ekosystem roślin, o których mowa (pkt 8).

Prezes Trybunału uwzględnił wniosek o zastosowanie przyspieszonego trybu prejudycjalnego. W tym względzie stwierdził, z jednej strony, że przedłużenie zawieszenia wykonania decyzji w sprawie usunięcia roślin, o których mowa, może przyczynić się do rozprzestrzenienia bakterii *Xylella* w Unii, a z drugiej, że wykonanie tych decyzji może pociągnąć za sobą nieodwracalne skutki dla ekosystemu i wyrządzić skarżącym nieodwracalną szkodę (pkt 9).

Postanowienie z dnia 11 października 2017 r., Komisja/Polska (C-441/17, niepublikowane, EU:C:2017:794)

Komisja wniosła do Trybunału o stwierdzenie, że Rzeczpospolita Polska uchybiła niektórym z zobowiązań spoczywających na tym państwie na podstawie dyrektywy 92/43⁵⁷ (zwanej „dyrektywą siedliskową”) i dyrektywy 2009/147⁵⁸ (zwanej „dyrektywą ptasią”) z powodu działań gospodarki leśnej przewidzianych w Puszczy Białowieskiej, jednym z najlepiej zachowanych lasów naturalnych Europy, wpisanej na listę Światowego Dziedzictwa Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (Unesco). Mówiąc dokładniej, Minister Środowiska (Polska), powołując się na gradację szkodnika (kornika drukarza), zatwierdził zmianę planu urządzenia lasu pozwalającą na zwiększenie pozyskania drewna, a także działania w strefach, w których wszelka interwencja była dotychczas wyłączona. W tym kontekście zaczęło się usuwanie licznych drzew.

Po pierwsze, w sprawie tej prezes Trybunału zgodził się na wniosek Komisji o rozpoznanie tej sprawy w pierwszej kolejności. Po drugie, na podstawie art. 160 § 7 regulaminu postępowania przed Trybunałem wiceprezes nakazał Rzeczypospolitej Polskiej zawieszenie prowadzenia spornych działań gospodarki leśnej do czasu ogłoszenia postanowienia, które zakończy postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych, o których zastosowanie wniosła Komisja⁵⁹. Mimo to prezes Trybunału postanowił także o zastosowaniu z urzędu przyspieszonego trybu prejudycjalnego. W tym względzie stwierdził on, że spór między Komisją a Rzeczpospolitą

57 Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. 1992, L 206, s. 7).

58 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. 2010, L 20, s. 7).

59 Zobacz poniżej w części II niniejszej fiszki, zatytułowanej „Tryb przyspieszony”, pkt „2. Relacja trybu przyspieszonego w ramach skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego do środków tymczasowych wydanych w postępowaniu w przedmiocie tych środków”.

Polską wskazuje na istnienie bezpośredniego i potencjalnie poważnego zagrożenia dla środowiska. Z jednej strony bowiem zdaniem Rzeczypospolitej Polskiej przedłużenie zawieszenia wspomnianych działań gospodarki leśnej może przyczynić się do gradacji szkodnika, która doprowadzi do głębokiego zachwiania ekosystemu Puszczy Białowieskiej, a w konsekwencji doprowadzi do sytuacji, w której stan szkód poczynionych w przyrodzie będzie rodził bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego. Z drugiej strony zdaniem Komisji prowadzenie tych działań może spowodować nieodwracalne konsekwencje dla wymienionych w dyrektywach siedliskowej i ptasiej siedlisk naturalnych i gatunków zwierząt, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000 Puszcza Białowieska. W tych okolicznościach prezes Trybunału uznał, że niezwłoczna odpowiedź Trybunału w kwestii zgodności z prawem Unii owych działań gospodarki leśnej może ograniczyć zagrożenia wynikające bądź z przedłużenia ich zawieszenia, bądź z ich przeprowadzenia (pkt 12–14).

2. Relacja trybu przyspieszonego w ramach skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego do środków tymczasowych wydanych w postępowaniu w przedmiocie tych środków

Postanowienie z dnia 11 października 2017 r., Komisja/Polska (C-441/17, niepublikowane, EU:C:2017:794)

Jak przedstawiono powyżej⁶⁰, Komisja wniosła skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, mającą na celu stwierdzenie, że państwo to uchybiło zobowiązaniom, które na nim spoczywają na podstawie dyrektywy „siedliskowej” i dyrektywy „ptasiej”. W tych ramach Komisja złożyła wniosek w przedmiocie środków tymczasowych na podstawie art. 279 TFUE i art. 160 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem w celu zastosowania środków tymczasowych w oczekiwaniu na wyrok Trybunału rozstrzygający sprawę co do istoty.

Komisja wniosła także na podstawie art. 160 § 7 regulaminu postępowania przed Trybunałem o zastosowanie tych środków tymczasowych jeszcze przed przedstawieniem uwag przez Rzeczpospolitą Polską ze względu na grożącą poważną i nieodwracalną szkodę dla siedlisk i integralności obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska. Wiceprezes Trybunału uwzględnił ten wniosek i nakazał Rzeczypospolitej Polskiej zawiesić, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu, prowadzenie spornych działań gospodarki leśnej aż do chwili ogłoszenia postanowienia, które zakończy postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych ([postanowienie z dnia 27 lipca 2017 r., Komisja/Polska, C-441/17 R, niepublikowane, EU:C:2017:622](#)).

W odniesieniu do relacji wniosku o zastosowanie środków tymczasowych do trybu przyspieszonego, zastosowanego z urzędu przez prezesa Trybunału, ten ostatni wskazał, że chociaż przed Trybunałem nadal zawisły jest wniosek o zastosowanie środków tymczasowych, to jednak przedmiot i przesłanki wykonania takiego wniosku oraz przedmiot i przesłanki trybu przyspieszonego nie są identyczne. Otóż w tym wypadku, niezależnie od postanowienia, które

---

60 Zobacz powyżej w części II niniejszej fiszki, zatytułowanej „Tryb przyspieszony”, pkt „1.4. Ryzyko poważnych szkód w środowisku”.

zakończy postępowanie w przedmiocie środka tymczasowego, zastosowanie trybu przyspieszonego okazuje się uzasadnione charakterem niniejszej sprawy (z powodów wymienionych powyżej w pkt „1.4. Ryzyko poważnych szkód w środowisku”) (pkt 15, 16).

Postanowienie z dnia 15 listopada 2018 r., Komisja/Polska (C-619/18, EU:C:2018:910)

Jak przedstawiono powyżej⁶¹, Komisja wniosła skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, mającą na celu stwierdzenie, że przyjmując niedawną ustawę o Sądzie Najwyższym (Polska), uchybiła ona zobowiązaniom spoczywającym na niej na podstawie art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 karty. W tych ramach Komisja złożyła wniosek w przedmiocie środków tymczasowych na podstawie art. 279 TFUE i art. 160 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem w celu zastosowania środków tymczasowych w oczekiwaniu na wyrok Trybunału rozstrzygający sprawę co do istoty.

Co więcej, Komisja wniosła na podstawie art. 160 § 7 regulaminu postępowania przed Trybunałem o zarządzenie środków tymczasowych jeszcze przed przedstawieniem uwag przez Rzeczpospolitą Polską ze względu na bezpośrednie ryzyko wyrządzenia poważnej i nieodwracalnej szkody w świetle zasady skutecznej ochrony sądowej w ramach stosowania prawa Unii. Wiceprezes Trybunału uwzględnił ten wniosek. I tak wiceprezes nakazał Rzeczypospolitej Polskiej, natychmiast i do czasu wydania postanowienia kończącego postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych: po pierwsze, zawieszenie stosowania określonych przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym; po drugie, podjęcie wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia, by sędziowie Sądu Najwyższego, których dotyczy wyżej wymieniona ustawa, mogli pełnić funkcje na tym samym stanowisku, korzystając z tego samego statusu, takich samych praw i warunków zatrudnienia, jakie przysługiwały im przed dniem wejścia w życie tej ustawy; po trzecie, powstrzymanie się od wszelkich działań zmierzających do powołania sędziów Sądu Najwyższego, a także od wszelkich działań w celu wyznaczenia nowego Pierwszego Prezesa tego sądu lub wskazania, w miejsce Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, osoby, której jest powierzone kierowanie tym sądem; po czwarte, powiadamianie Komisji co miesiąc o wszystkich środkach przyjętych w celu zastosowania się do tego postanowienia ([postanowienie z dnia 19 października 2018 r., Komisja/Polska, C-619/18 R, niepublikowane, EU:C:2018:852](#)).

W odniesieniu do relacji wniosku o zastosowanie środków tymczasowych do trybu przyspieszonego, zastosowanego z urzędu przez prezesa Trybunału, ten ostatni stwierdził, że choć przed Trybunałem pozostaje zawisły wniosek w przedmiocie środków tymczasowych, wiceprezes Trybunału zarządził wnioskowane przez Komisję środki tymczasowe, które będą wywoływać skutki do czasu wydania postanowienia kończącego postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych. W konsekwencji prezes Trybunału wskazał, że gdyby w mającym zapaść postanowieniu Trybunał orzekł o utrzymaniu środków tymczasowych zarządzonych w oczekiwaniu na wydanie tego postanowienia, sama Rzeczpospolita Polska miałaby interes w tym, by toczące się w tej sprawie postępowanie co do istoty zakończyło się jak najszybciej, tak aby wspomniane środki przestały obowiązywać, a kwestie podnoszone w tej sprawie zostały prawomocnie rozstrzygnięte. Co więcej, prezes Trybunału podkreślił, że w każdym wypadku

---

61 Zobacz powyżej w części II niniejszej fiszki, zatytułowanej „Tryb przyspieszony”, pkt „1.2. Szczególna waga niepewności prawnej będącej przedmiotem odesłania prejudycjalnego”.

przedmiot i przesłanki uwzględnienia wniosku w przedmiocie środków tymczasowych oraz przedmiot i przesłanki zastosowania trybu przyspieszonego nie są identyczne. Otóż w tym przypadku niezależnie od rozstrzygnięć zapadłych w postanowieniu kończącym postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych, zastosowanie trybu przyspieszonego okazuje się uzasadnione charakterem tej sprawy (z powodów wymienionych powyżej w pkt „1.2. Szczególna waga niepewności prawnej będącej przedmiotem odesłania prejudycjalnego”) (pkt 26–28).